

УДК 81'374.2-029:[02:001.4]

Зоріна Наталія Євгенівна,

ORCID 000-0001-7627-7805,

науковий співробітник,

відділ науково-освітніх інформаційних ресурсів,

Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського,

Київ, Україна

e-mail: n.zorina@i.ua

РОЛЬ ТЕРМІНОЛОГІЧНИХ СЛОВНИКІВ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО МОВЛЕННЯ БІБЛІОТЕЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Розглянуто питання використання термінологічних фахових словників як ефективного засобу оволодіння фаховою термінологією і формування термінологічної компетентності бібліотечних працівників.

Ключові слова: термінологія, термінологічний словник, термінологічна компетентність, професійне мовлення, бібліотечно-інформаційна термінологія.

Важливим чинником професіоналізму фахівців бібліотечно-інформаційної галузі є знання сучасної галузевої термінології і володіння нею на високому професійному рівні. Активне впровадження інформаційних технологій і засобів у процеси бібліотечної роботи, переорієнтування діяльності бібліотек на електронне середовище, вплив процесів інтеграції та міжнародної співпраці на стан бібліотечно-інформаційної сфери в Україні призвели до відповідних змін у термінології й поповнення галузевої термінології новими термінами. Знання наукової та фахової термінології є важливим чинником професіоналізму фахівця.

Питання сучасної фахової термінології, розвитку понятійного апарату бібліотекознавства та бібліографознавства посідають важливе місце у наукових дослідженнях ДНПБ України ім. В.О.Сухомлинського. Науковий інтерес до питання термінологічної компетентності бібліотечних фахівців, зокрема ролі термінологічних словників у процесі її формування, пов'язаний із завданням створення довідкового видання «Каталогізування документів: короткий термінологічний словник», що є складником виконання наукового дослідження «Інформаційні ресурси освітянських бібліотек у розвитку педагогіки, психології та освіти»

(2020–2022; науковий керівник – Л. О. Пономаренко, кандидат наук із соціальних комунікацій). Особливу роль у формуванні професійно-мовленнєвої компетентності бібліотечних фахівців, їх термінологічної грамотності відіграють фахові термінологічні словники – у навчальній, професійній, науково-дослідницькій діяльності, у процесі професійного саморозвитку. Використання галузевих словників допомагає вдосконалювати культуру професійного мовлення фахівців, а також впливає на розвиток загальної культури мовлення. Формування культури професійного мовлення, термінологічної компетентності є актуальною проблемою професійної підготовки фахівців бібліотечної галузі. Поняття «професійно-термінологічна компетентність» визначають як досконале знання фахової термінології і вільне володіння нею на високому професійному рівні, здатність коректно й доречно використовувати термінологію у професійному спілкуванні, у виробничій і науковій діяльності, в усному й писемному професійному мовленні відповідно до нормативних вимог. Спеціальні галузеві терміни становлять понад 60% професійної лексики фахівця, решту посідає загальнонаукова термінологія та загальноповсякденні лексеми (Стасюк Т. В. Мовно-професійна компетентність/термінологічна компетентність у розрізі соціолінгвістики. Дослідження з лексикології і граматики української мови. 2014. Вип. 15. С. 153–161). Термінологічні словники є найважливішим засобом опису певної терміносистеми. Вони не просто фіксують сукупність термінів певної науково-виробничої сфери, вони показують системний характер термінології як логічно організованої системи, сприяють вивченню і розумінню системних зв'язків у термінології. Змістове наповнення кожного терміна впливає на зміст процесів, дій, засобів, методів тощо, які описані за допомогою цих термінів, отже точне й чітке визначення термінів є важливим чинником їх правильного розуміння і застосування. Професійна комунікація потребує глибокого розуміння змісту і сутності використовуваних термінів, точності й коректності використання спеціальної фахової термінології. Формування системи загальних і професійних знань майбутнього фахівця починається саме з ознайомлення з термінами відповідної галузі науки, опанування термінологією обраної професії, оволодіння навичками професійного мовлення. Опанування фаховою термінологією полягає не лише у запам'ятовуванні термінів і засвоєнні їх значення, це –

сприйняття термінології як системи, розуміння місця і ролі кожного терміна в цій системі для визначення професійних понять, явищ і дій, відчуття взаємозв'язку між окремими термінами і їх взаємодії. У цьому сенсі можливості використання словників для оволодіння фаховою лексикою є достатньо широкими: від засвоєння фахової термінології загалом до поглибленого вивчення термінів і розуміння термінології як упорядкованої системи.

Отже, використання фахових термінологічних словників має широкий спектр можливостей на всіх етапах навчання і професійної діяльності, а також для самостійної роботи у процесі професійного самовдосконалення: допомагає вирішувати проблеми, пов'язані з питаннями опанування науковою та фаховою термінологією, вироблення навичок коректного вживання як загальнонаукових, так і спеціальних термінів, розширенню й збагаченню словникового запасу, засвоєнню нових знань.

UDC 02:001.4](477)

Nataliya Zorina,

ORCID 000-0001-7627-7805,

Research Associate,

Department of Scientific and Educational Information Resources,

V. O. Sukhomlynskyi State Scientific and Pedagogical Library of Ukraine,

Kyiv, Ukraine

e-mail: n.zorina@i.ua

THE ROLE OF TERMINOLOGICAL DICTIONARIES IN THE PROCESS OF FORMATION OF PROFESSIONAL SPEECH OF LIBRARY EMPLOYEES

The issue of using terminological professional dictionaries as an effective means of mastering professional terminology and the formation of terminological competence of librarians is considered.

Keywords: terminology, terminological dictionary, terminological competence, professional speech, library and information terminology.